

до Міжнародного жіночого дня, конкурс «Міс Університет», фізкультурно-спортивне свято «День здоров'я» тощо.

Натомість основна увага була зосереджена на організації патріотичного виховання студентів. Продовжили свою роботу дискусійний клуб університету, студентські наукові гуртки, такі як історичний, мовознавчий, філософський тощо. В дистанційному форматі було проведено заходи, присвячені дню пам'яті жертв Чорнобильської катастрофи, Дню перемоги та Дню Пам'яті та примирення, 400-й річниці з дня смерті гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного, 450-й річниці з дня заснування реєстрового козацтва та інші.

Враховуючи досвід проведення виховної роботи в університеті в умовах воєнного стану та керуючись Листом МОН № 1/9105-22 від 10.08.22 року «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н. р.» [4] приходимо до висновків, що в 2022–2023 навчальному році виховну роботу в УкрДУЗТ необхідно проводити в дистанційному режимі, і особливу увагу слід приділити патріотичному вихованню студентів та наданню психологічної підтримки учасникам освітнього процесу.

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України №64/2022 від 24 лютого 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

2. Про організацію освітнього процесу: лист МОН України № 1/3277-22 від 25.02.2022 р. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/86140/.

3. Про зміни в організації освітнього процесу в II семестрі 2021/2022 навчального року: наказ ректора від 25 лютого 2022 р. № 25. URL: <https://kart.edu.ua/novini/pro-zmini-v-organizacii-osvitnogo-procesu-v-ii-semestri-2021-2022-navchalnogo-roku>.

4. Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н. р.: лист МОН України № 1/9105-22 від 10.08.22 року. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/87090/.

*Канд. істор. наук, доцент кафедри
історії та мовознавства
І. А. Сніжко*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Якісна вища освіта – це не тільки ґрунтовні фахові знання, а й виховання справжніх громадян, патріотів своєї країни, що набуває особливої актуальності в умовах воєнного часу. Дуже важливою в патріотичному вихованні є емоційна складова: розповіді конкретних людей про події, учасниками яких вони були, створюють уявний ефект присутності, впливаючи на почуття. Як приклад – дві розповіді між якими 80 років, те ж саме місце – Ізюмщина, той же біль та відчай. І та ж причина – ворожий напад із заходу чи зі сходу – для загарбання території та знищення населення. За рядками спогадів – долі конкретних людей: відомого археолога-краєзнавця Миколи Вікентійовича Сібільова та шкільної вчительки Ірини Володимирівни Восьмерик.

У фондах Харківського історичного музею зберігається остання стаття М. В. Сібільова, написана ним у 1943 р. для стіннівки Академії наук в м. Уфа. На 14 аркушах невеличкого альбому - сумна і зворушлива розповідь про евакуацію експонатів Ізюмського музею. Йому з дружиною довелося кілька разів переходити лінію фронту, повертатися до окупованого Ізюму і, найжахливіше, бачити розграбований музей, який створили та якому віддали 15 років життя. М. В. Сібільов пише, що коли в місто увійшли ворожі війська, то одразу ж почали грабувати: «Група солдатів вдерлась в моє приміщення. Вони забрали все, що кидалось їм у вічі: мій піджачний костюм, пальто, черевики, мою й дружини білизну, чайні ложки, компас, рулетку і нарешті ні на що, здається, не потрібний кронциркуль». Він пише: «Місто люто голодувало, люди вмирали, як мухи». М. В. Сібільову вдалося доправити до Уфи частину експонатів Ізюмського музею, та його бажання «бачити кінець війни, бачити рідну країну вільною і квітучою» не здійснилося.

Здавалося неможливим повторення жахів війни в цивілізованому 21 столітті, та зранку 24 лютого наш світ розлетівся на друзки.

Ірина Восьмерик, ізюмська вчителька, мешканка села Кам'янка, якій, на щастя, вдалося евакуюватися, щиро та емоційно розповіла про своє життя в окупації, сусідів, які не хотіли виїжджати та «металевий дощ». Події 80-річної давнини повторилися в більш жорсткому варіанті. «Кому потрібна наша Кам'янка, кому потрібен цей Ізюм, в нас же немає нічого вартісного: ні військових об'єктів, нічого» - говорили односельці. З 3 березня почалось пекло, та ніхто не збирався тікати – у всіх домашні тварини, худоба «сиділи до останнього: без хати, без сараю, без кухні, але поруч із коровами, телятами, свинями. Розбомблено все, а дядя Слава залишився в обнімку з пораненою коровою і собакою». Ірина згадує, що «сиділи в погребі плакали і молилися». 8 березня над її хатою розірвалася російська касета. «Я не зрозуміла, що то було, чую якийсь металевий дощ. Буває, що рясно падає град, а це ніби падає дощ з якихось уламків. У цей момент ти ні про що не думаєш, ти просто гепаєшся з переляку лобом об землю і повзеш рачки до погреба». Майже суцільні обстріли тривали по 20-22 години на добу.

«Люди тікали в чому були - в калошах, тапочках, халаті. Понад Дінцем пішки, на велосипеді, машиною, хоча траса прострілювалася. Більшість лежачих паралізованих залишилися, ми знаємо приблизно, скільки померло і хто помер». Сусід, що виїхав пізніше, розповів як росіяни кидали гранати у погреби під час зачистки, було багато трупів по селу – і людей, і худоби.

Патріотичне виховання – не тільки пафосні слова, дуже важливою є здатність співчувати, бо саме вона вчить людину залишатись людиною, що вкрай необхідно в наші страшні часи.

1. Науковий архів Інституту археології, фонд М. В. Сібільова, ф. 4, № 34.

2. Солодовнік М., Гребінник Д., Сметана М. «Плакали і молилися». Вчителька з Кам'янки на Харківщині — про авіаудари РФ та «металевий дощ» / Суспільне. Новини. URL: <https://suspilne.media/251479-plakali-i-molilisa-vcitelka-z-kamanki-na-harkivsini-pro-aviaudari-rf-ta-metalevij-dos/>.

3. Фонди Харківського історичного музею, НДФ №3346.